

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Narednine in inserat
sprejema upravnistvo v
Katol. Tiskarni Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I., 17.

Izhajava vsak dan, izven
nedelje in praznike ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 249.

V Ljubljani, v sredo, 28. oktobra 1903.

Letnik XXXI.

„Bloc“

Pariz, 13. okt.

Protikršćanske stranke na Francoskem so se združile v zbornici. Ta zveza se imenuje v tukajšnjem časopisu »vladni bloc«. V njem so vsi framasoni, socialni demokrati, radikali, komunisti in podobna družba. Proti njim je nekaj katoličanov, katerim pomagajo nacionalisti in »liberalci«. Francoski »liberalci« so namreč nekoliko drugačni kakor n. pr. njihovi kranjski bratje po imenu. Prepričan sem, da so ljubljanski liberalci vsi na strani Combesovi in so le žalostni, da tam ne more tudi na Kranjskem izvrševati svojega rabeljskega posla.

Francoski akademik E. Faguet je izdal nedavno knjigo „Le Liberalisme“. V tej knjigi pravi, da je on liberalci najčistejše vrste, ki hoče v resnici svobodo za vse. „A“, nadaljuje, „kamorkoli pogledam okoli sebe, ne vidim na Francoskem nobenega liberalca. Vsi so ali katoličani ali pa protikatoličani. Indiferentnih ljudi, kakršnih si želim, ni nikjer.“

En res, če je kdo »svobodnjak« po mišljenju, mora biti danes na Francoskem katoličan, kajti ti kličejo po svobodi. Francoski republikanci so na vsa cerkvena vrata napisali z velikimi črkami napis: „Liberté, égalité, fraternité“. Najlepši portali so zamazani s temi velikimi črkami. A glejte ironijo usode: Ravno ti ljudje zatirajo svobodo bogoslužja, zapirajo cerkve, terorizirajo ljudi, ki niso njihovega mišljenja, in izganjajo iz dežele samostanske brate, ki so edini na Francoskem besedo „fraternité“ v dejanju izvrševali!

Kaj torej počenja »vladni bloc«?

Prepovedal je na novo vsem oblastem, da se ne smejo udeleževati sv. maš, pri katerih se prosi za pomoč sv. Duha.

Bojnim ladjam so prepovedali na Veliki petek izobešati črno zastavo, kakor je bilo od nekdaj običajno na Francoskem.

V mnogih mestih so prepovedane procesije s Presv. Rešnjim Telesom.

»Protiklerikalna« gonja se podpira z vsemi silami. Častniki, ki so na sumu, da gredo, če tudi le skrivaj, k maši, izgube službo, so prestavljeni, ali pa vsaj ne morejo avanzirati. Vsled tega je nastalo v uradniških in častniških vrstah grdo denuncianstvo; kdor se hoče iznebiti konkurenta ga toži, da je »klerikalec«. Na deželi izvršujejo to delo posebno učitelji. Na vsakega človeka prežé, ali hodi v cerkev, in če prestopi cerkveni prag, gorje mu!

Ministri Combes, Chaumie (uk in bogočastje), André (vojna) in Pelletan (mornarica) hodijo po celi deželi in na javnih shodih pridigajo boj proti krščanstvu. Socialistična družba ob takih prilikah takoj te nauke tudi dejansko izvršuje ter pobija okna po župniških in cerkvah. Skoro pri vsakem shodu je več ranjenih.

A največjo slavo si je pridobil »bloc« v boju proti kongregacijam. Dne 1. jul. 1901 je bila v zbornici sprejeta postava proti cerkvenim družbam. Ministrstvo Waldeck-Rousseau-ovo, katero ni hotelo izvrševati v vseh posledicah te postave, je odstopilo, in nastopil je Combes, da izvrši rabeljsko delo. Obdal se je s tovariši, ki so njegovega mišljenja in ki mu pomagajo na vso moč zatirati vse, kar je krščanskega. Combes je janičarska narava. Bil je vzgojen v duhovnem semenišču in posvečen v duhovnika. Postal je »baccalaureus theologiae«. A »premisli« si je, se oženil, in nastopil politično karijero, v kateri je postalo njegovo ime kmalu deviza za odpadnike od krščanstva. On ni strokovnjak v nobeni drugi stroki, kakor v zabavljanju čez cerkev, katero je zapustil in plačuje njene dobrote z nestrpnim preganjanjem.

Pred kratkim je zboroval »Veliki Orient«, framasonski parlament, kateri je danes v resnici tudi francoski parlament. Za predsednika so izvolili istega Rabiera, kateri ima v zbornici poročilo o avtorizaciji katoliških redov. Poslali so Combesu pismo, v katerem mu častitajo, da tako vrlo izvršuje svoj »republikanski poklic«. Combes se je za-

hvalil framasonom z medenimi besedami in dostavil, da bo izvršil svoje delo do zadnjega, proseč framasone, naj mu pomagajo.

Na Francoskem je bilo okoli 12 000 bolnišnic, šol in zavetišč, katere so ustanovili zasebniki in vodili redovniki. Okoli 9500 jih je že zatrla sedanja vlada in obeta, da jih bo uničila do zadnjega.

Iz dežele izganjajo tudi one redove, ki so izključno le dobrodušni. Pri tem se postopa nečuvno surovo. Prednica kongregacije dobi povelje: V štiriindvajsetih urah morate šolo zapreti in sestre morajo biti v tem času že razkrojene.

Ker je nemogoče to tako hitro izvršiti, pride v naznanjenem času vladni likvidator z oddelkom vojaštva, kateri z silo iztirja vse iz hiše in vrata zapečati. Pri mnogih šolah so nalašč čakali, da se je začelo šolsko leto. Ko so bili otroci že v šolah, je prišlo vladno povelje, da se mora šola zapreti.

Kdor ugovarja, je aretiran. Ljudstvo, ki se ustavlja takemu početju, razganjajo vojaki z bajoneti in sabljami. Škofje, ki protestirajo, so kaznovani s tem, da jim ex-abbé Combes pobere dohodke. Zdaj je že enajst škofov na Francoskem, katerim je vlada pobrala dohodke.

Zadnji je izkusil ta »liberalizem« marseljski nadškof. A marseljski katoličani so v deputaciji čez nekaj dni prinesli nadškofu 25.000 frankov. Framasoni so divji, ker ne morejo škofov izstradati. Zato pa Combes grozi, da bo začel še vse drugače postopati. »Cerkve se mora ločiti od države!« kličejo framasoni. Ta klic ne pomeni v njihovih ustih nič drugega, nego da se mora začeti boj tudi proti posvetnemu duhovstvu in da se morajo zlasti zatreti duhovska semenišča.

Saj ta boj nikakor ne velja samo redovom. Zakaj pa prepovedujejo poučevati redovnikom tudi, ko so sekularizirani? Zakaj so prepovedali sekulariziranim redovnicam, da ne smejo v cerkvi moliti?

Iz deželnih zborov.

Koroški deželni zbor je v seji 27. okt. sklepal o regulaciji Drave pri Gor. Dravogradu. Deželni zbor se strinja z vlado, da se skliče posebna enketa, ki naj preskusi vsa dela v svrhu regulacije Drave pri Gor. Dravogradu in se zavzema za to, da se pokliče iz inozemlja večšega hidrotehnika. — Na predlog fin. odseka se raznim občinam prispeva za zidanje šolskih poslopij. Delavnici za pletenje košar v Rattendorfu se za dve leti nakaže po 100 kron in zadrugi krčmarjev v Celovcu za l. 1904 za nadaljevalno šolo, ki se ima ustanoviti, 200 kron podpore. Posl. Grafenauer je utemeljeval predlog, da se prepovedo pojedine ob priliki pokopavanj in sedmine. Predlog se je oddal odseku.

Češki deželni zbor je začel seji 27. okt. z poimenskimi glasovanji na predlog Nemcev. Po dveh glasovanjih je izjavil deželni maršal, da sklepa sejo, da bodo imele komisije priliko posvetovati se. Dan prihodnje seje se naznani pismenim potom. To je vzbudilo pri poslancih presenečenje. Čehi so bili ogorčeni nad nemško obstrukcijo. Na vprašanja glede tega je maršal odgovoril, da tako ne more več dalje trajati. Ta teden ne bo več seje, in najbrže bo deželni zbor zaključen, ako ne pride do kompromisa. Zdaj je na vrsti posvetovanje komisij; ako se omogočijo meritorne razprave deželnega zbora, se začne drugi teden z gospodarskimi predlogami.

Nizje avstrijski deželni zbor je 27. t. m. začel z razpravami o predlogu volivnega odseka glede spremembe občinskega voliv. reda. Poročevalec Weisskirchner je izjavil, da se gre za to, da se vsem davkoplačevalcem omogoči sodelovati pri občinski upravi. Govorniki opozicije so protestovali zoper predlog, češ, da je naperjena zoper inteligenco. Večina je povdarjala, da je predloga edino le delo pravičnosti napram davkoplačevalcem. Vse točke so bile v specialni debati nepremenjene vsprejete.

Gališki deželni zbor je sklepal o dežel. budgetu za l. 1903—4. Za leto 1903 znašajo izdatki 24.044.000 kron, prejemki 9.755.000 kron, za l. 1904 znaša potreščina 25.234.000 kron, dohodki 10.667.000 kron. Da se primanjkljaj pokrije, se bodo pobirale deželne doklade v dosednji meri, za deželne prispevke k stroškom regulacij rek in za popravo varnostnih nasipov ob

LISTEK.

Pisma s pota,

Poljski napisal H. Sienkiewicz.
Posl. Podraski.

(Dalje.)

Ta naglica je zares čudovita. Nisem sicer poskušal tega, kar je učinil jeden naših turistov, ki je pomolil palice skozi okno in ališal razločno glas: »trrrr!«, ki ga je delala palica, udarjajoča ob brzovjavne drogeve; pač pa sem si mislil, ako bi bilo treba našim vagonom tako dirjati, da bi se že do prve postaje toliko zasopli, da bi jih bilo treba odpeljati v hlev. Sicer pa ne vem, ali je običaj urnejše vožnje kaj boljše. Kajti pri nas včasih načelnik postaje ne pusti naprej vlaka, dokler se ne vrne človek, poslan po črešnje za njegovo zaročnico, ali da kak drug načelnik na postaji na deželi zakliče za že odhajajočim vlakom: »Stoj, ker gospod Piegłasiwicz prihaja!«, kar je zelo ugodno za vse. To ima nekak familijaren značaj, katerega se ne smemo iznebiti, zlasti ker je eden izmed naših najtemeljitejših publicistov dognal, da so se vsi naši zavodi izcimili iz razširjenega pojma rodbine.

Med tem je pa vlak letel kakor na kriilih. Približam se k oknu vagona. Torej sem

v Angliji, v deželi, ki se tako razlikuje v vsakem oziru od naše domovine ter od vseh dežel kopnega sveta sploh, v tej deželi neverjetnosti, kjer ima n. pr. aristokracija razum, kjer državni zbor ni nikako pripognjeno drevo, na katero vse koze skačejo, in javni blagor i časnikarska fraza, in kjer čas ni sovražnik, katerega treba ubiti.

Zares, čuden kraj. Zenska nima tu nikakih pravic, a vendar jih uživa povsod; napredek drvi tako urno dalje, kakor dirjajoča lokomotiva, toda preoblečen v srednjeveško opravo; habeas corpus se ne prevaja iz latinščine.

Toda to je samo jedna stran slike, stran politična, torej boljša. Nikakor pa nisem namenjen smatrati Anglijo tudi v umstvenem pogledu nedosegljivim idealom. V tem oziru je bolje v Belgiji, bolje v Franciji, bolje v Prusiji in bolje celo pri nas. Razmere, v kakršnih tiči zemljiška posest, boj med kapitalom in delo, proletarijat, glad in nevednost leže kakor oblak nad bodočnostjo te dežele: to se splošno znane stvari, da mi ni treba niti govoriti o njih.

Na srečo vendar imajo ljudje tukaj pamet in namesto da bi se vlegli nalik kamnu v tok javnega življenja, trudijo se nadvladati in uravnati njega obrežje. Nikako čudo torej, da tukaj valovi, ki bi zamogli zaliti

deželo, gonijo kolesa mlinov in žag. Tako je bilo od sive starodavnosti do današnjega dne.

Toda vrnem se k svojemu potovanju. Ne bom se trudil opisovati Anglije, ni v socialnem, ni v političnem, ni v kulturnem oziru. Smoter mojega potovanja je bila Amerika, torej moje pripomnje o Angliji, katero sem samo prepotoval, imajo le ceno opazk, napisanih v vagonu. Sicer pa je našim (poljskim) čitateljem o Angliji že dovolj berila na razpolago. Zala pisma z naslovom »Wieczory nad Tamizą« in zali dopisi Severovi opisujejo kulturno stran te dežele v polno našo zadovoljnost; različni »izvirni dopisi«, ki se tem bolj po pravici imenujejo izvirne, ker so skovani doma, podajajo zvesto sliko političnega stanja te dežele, da ne govorim o tem, kako zanimive prikazni jasnovidnosti so ti spisi.

Končno pa nam Anglija v nobenem oziru ni tuja. Treba je priznati, da si neki del naše družbe prizadeva, da bi se vse to, kar ima Anglija najboljšega in najzabavnejšega, vpeljalo in vcepilo tudi pri nas. Imamo angleške dirke, angleške telovnike, angleške croquette, angleške vrhne »suknje, angleški dolgčas, angleške ovrtnike in angleške »native«, katerih je treba, kakor pravi neki naš lord, povžiti nekoliko ducatov, in človek se čuti, kakor bi se bil še-le rodil na

svet. Pa saj je on že brez tega takšen, kakor bi se bil še le zdaj na svet rodil.

Znovič sem začel od predmeta. Evo, sedeč v vagonu, sem radovedno opazoval kraj, mesta, trgi, »farme« in »parki« so mi migotali pred očmi. Okolica po deželi je tu podobna belgijski, samo hiše »farmerjev« so tu čednejše; na livadah, odlikujočih se z bujnim zelenjem, pa se pasejo številne črede ovac. Sicer ima vse svojo črto in mero; vse je nekako okorno, toda polno originalnosti. Povsod vlada mir; nad veselimi vaškimi prizori se razprostira oblačno nebo, na koncih obzorja, nad slikovitimi skupinami dreves pa visi megla.

Solnce je uprav zahajalo, ko smo se bližali Londonu. Nad mestom se je povzneslo celo morje dima, pod katerim je bilo razprcstrto drugo morje streb, dimnikov in cerkvenih stolpov; in to vse se je končno, nepregledno za oči, zlivalo v daljavi s sivkastimi oblaki na zahodu. Predno smo dospeli na postajo, je bilo že temno, torej smo se napotili v hotel, s trdnim namenom, ta večer ne iti več nikamor, kar je bilo za-me, potujočemu brez počitka naravnost iz Varšave, neobhodno potrebno.

Naš hotel se je imenoval Charing Cross. To je poslopje le nekoliko manjše, nego so naši trgi, vsekako pa je v njem bolj živahno. Ne znajoč angleški, sem s kazanjem

Viali pa naj se vzame posojilo 2.952.000 kron. Deželni odbornik Romanovič je zahteval, da se deželna avtonomija razširi in okrepi. Olanichi je izjavil, da bodo Malorusi glasovali zoper budget, ker se ne ozira dovolj na njihove potrebe. Prikrajšanje njihove narodne enakopravnosti je maloruske poslance privedlo do prepričanja, da v dežel. zboru ne najdejo pravice. Omenjal je postopanje poljske večine, zlasti pri volilni agitaciji in pri obravnavanju predloga za ustanovitev maloruske gimnazije v Stanislavu. O. namestnika se pričakuje, da bo odpravil vse nepravice, ki jih imajo Malorusi trpeti. V interesu vlade je, da se Malorusov ne goni do obupne politike.

Posledice obstrukcije v deželnem zboru istrskem.

Hrvatski in slovenski poslanci v deželnem zboru v Pulju so posegli po skrajnem orožju — po obstrukciji. Naši čitatelji in vsa slovenska javnost, ki pozna — sfičanske odnose v Istri, se gotovo divijo junaštvu slovensko-hrvaške devetorice istrskih poslancev. O dogodkih samih v dosedanjih dveh sejah so čitatelji že obveščeni. Ti dogodki imajo sedaj že svoje posledice.

Deželni glavar Campitelli je podal demisijo. Mož je star, gluhi in postaja otročji. Soditi bi bilo torej po naravnih zakonih, da je odstopil radi tega, ker ne more več prenašati dolgih in razburjenih sej. Ali temu ni tako. Med vsemi italijanskimi poslanci je bil on morda najbolj čvrst in svež v oni seji, ki je trajala nad 8 ur in pozno v noč. Resnica je, da so ravno mlajši italijanski poslanci oslabele, tako, da so večinoma ležali po stolicah, a nekateri njih so celo pobegnili domov. Na to je pazil naš vsikdar bistri Laginja. Ko je videl, da manjka toliko italijanskih poslancev, da bi zbornica postala nesklepčna, ako bi se naši oddaljili, se je zgodilo, da so naši, razun Laginje, zapustili dvorano. Laginja je na to zahteval besedo in ko mu jo je dež. glavar podelil, je predlagal Laginja, naj se navzoči poslanci sešetejo in naj se konstatira, ali je zbornica sklepna, ali ne! Ko je to čul poslanec dr. Bartoli, je takoj segel Laginji v besedo in predlagal zaključek seje. Na to je bil dež. glavar gluha za predlog Laginje in je zaključil sejo.

Po seji so seveda navzoči italijanski poslanci obsipali Campitellija z očitanjem, ker je bil dal besedo Laginji in sploh tudi zato, ker je preveč popustljiv proti slov.-hrvaški manjšini.

Ta očitanja so začela presedati končno tudi legendarično neobčutljivemu in jako malo resnemu Campitelliju. Očitajo mu pa tudi, da je, pozvan k namestniku Gočsu, na zahtevo, naj predlaga kraj, toda izven Poreča, kamor naj se skliče zasedanje, izjavil, da bi bil Pulj najpripravnejši. Ko so italijanski poslanci pozneje prišli k grofu Gočsu tožiti radi tega, da se je določil Pulj, jim je ta poslednji seveda odgovoril: »Saj je vaš človek tako želel!«

Na to so bili italijanski poslanci zopet napadli Campitellija s hudimi očitaji. Ta pa je sedaj odločno tajil vse to in se kazal silno ogorčenega na namestnika Gočsa in pravi, sedaj, da je ravno to, da je grof Gočs govoril neresnico o njem, glavni vzrok njegovega odstopa!

Obstrukcija naših poslancev ima tudi drugih posledic. Italijani so kar presenečeni po tako junaškem nastopu zastopnikov istrskih slovenskih in hrvaških trpinov. Tudi v vladnih krogih je vzbudila ta obstrukcija

poprosil za prenočišče. Zapovedo nam vstopiti, ali bolje posadé nas z kovčki vred v malo čumnato in zdrčali smo z ono čumnato, ali kakor jo tukaj imenujejo »elevatorjem« vred kvišku, že sam ne vem, v katero nadstropje in končno v sobano, kjer nam je bilo odločno prenočišče. Kmalu na to je dospel osepničast gentleman ter nam jel nekaj praviti, drgnivši si pri tem koleno. Odgovorim mu: »all right!« kar sem se naučil od nekega varšavskega književnika, ki sicer ne zna več nego to angleški, čegar prigras pa obdružuje raznašatelji rokopisov in vse obje uredništva, kateremu pripada. Mislim sem si pri tem, ko bi me bili v šoli, namesto množice drugih reči, učili vsaj nekoliko angleški, bi moja izobrazba bila dokaj popolnejša. Moj Bog, spominjam se, kako sem v drugem ali tretjem razredu ponavljal po cele ure z glasom, povzdignjenim od joka: »Nekatere imajo rep, druge so brez repa; nekatere imajo rep, druge so brez repa«. Sedaj sem že pozabil, katere imajo rep in katere ne, pa tudi tega ne znam povedati natakarku, naj mi prinese vode, da se umijem, dasiravno sem bil po tridnevnem potovanju po železnici črn, kakor je črna duša založnika, kateri pisatelju nikdar ni zboljšal honorarja. (Dálje prih.)

presenečenje in ne znajo najti poti, kako bi umirili ta novi neprimerni vihar v Istri.

V slovenskih in hrvaških krogih je divni nastop zbornične manjšine vzbudil vseobče odobravanje in pravo navdušenje. Povsod se priznava, da so istrski Sokoli nastopili pravo pot. Eden italijanskih poslancev je grozil v zadnji seji, da je prebivalstvo že sito teh odnošajev. Da, sita in pijana je italijanska signorija in besni sedaj, ker se boji navstale reakcije; ljudstvo pa ni sito in odobruje energično nastopanje, ki naj enkrat stori konec razmeram, ob katerih strada brez razlike narodnosti!

Niževavstirska občinska volivna reforma.

Volivni odsek niževavstr. dežel. zbora je 23. t. m. predložil načrt novega občinskega volivnega reda za kmečko prebivalstvo. Načrt zahteva, da se ustanovi dve skupini občin: večja, (za mesta), manjša, (za vasi). Med voliv. opravičenci v teh volivnih razredih se ostro ločite obe kategoriji. V večjih občinah se ustanove 4 volivni razredi. Četrti volivni razred obsega vse 24 let stare. V občini vsaj tri leta stanujoče osebe. V manjših občinah nimajo osebe, ki ne plačujejo direkt. davka, volivne pravice v četrtem razredu. Od volivnih opravičencev, ki plačujejo direktne davke ali se prištevajo inteligentnim volivcem, se zahteva enoletno bivanje v istem kraju, a plačevalci osebnega davka imajo še le po dvehletni dobi volivno pravico. Ako ta načrt v niževavstr. dež. zboru postane zakon, bo Niž. Avstrijska prva dežela, ki bo imela sedanjim razmeram odgovarjajočo obč. voliv. pravico. — Torej bo lahko krščanskosocialno zakonodajstvo služilo drugim »naprednim« strankam v vzgled.

Ogrska kriza.

Včeraj je imela devetorica liberalne večine sejo, v kateri je grof Tisza, novoizbrani min. predsednik, označil svoje stališče. Seja je bila tajna. Gotovo pa je to: Devetorica svojega načrta ni premenila, tudi glasovanje se ni vršilo o novem programu stranke. Tisza je povedal svoje mnenje v dogovoru z vladarjem, devetorica pa svoje. Nasprotja so baje še velika, ker grof Tisza niti toliko ne ponuja, kar je bil svoj čas že Szell zagotovil.

Že pred 12. uro je včeraj grof Apponyi zapustil sejo devetorice ter se baje izjavil svojim pristašem, da ne podpiše programa grofa Tisze in se več ne vrne v liberalni klub. Ako grof Apponyi izstopi iz vladne stranke, pojde jih z njim najmanj 25 ožjih pristašev; drugi celo trdijo, da jih izstopi do 80. V tem slučaju bi opozicija štela do 200 glasov in grof Tisza bi moral ali razpustiti državni zbor ali pa vladati z neznatno večino.

Sicer pa kocka ni še pala, ker Apponyija pristaša Hudossy in Bolgar nista zapustila seje. Dálje bode sklepal liberalni klub šele danes o predlogih devetorice in programu grofa Tisze. Torej je še vedno mogoče, da liberalna stranka v celoti pritrди programu nove vlade, katero jutri ali v petek sestavi grof Tisza.

Konečno pa je glavna stvar, kaj poreče opozicija, ki je skozi mesece zadržavala delo. Košut sicer izjavlja, da je treba trezne razsodnosti, razna opozicijska glasila pa že sedaj napovedujejo grofu Tiszi najhujši boj. Tako piše »Mag. Orszag«: »Četudi grof Tisza prihaja z nedolžnim obrazom, opozicija mu ne veruje in boja ne ustavi. Opozicija je prepričana, da ima grof Tisza slabe namene. Nikdar ni delal v madjarskem narodnem duhu, zato je priljubljen na Dunaju. Zato ga čaka neizprosna boj opozicije.«

Grof Tisza upa, da se že v soboto zbornici predstavi z novim ministretvom, v katerem utegnejo biti Lukacs za finance, Hieronymi za trgovino, Berzeviczy za nauk in bogodastje, Koleszary za dež. brambo, Josipovich za Hrvatsko.

Ogrski katoliški shod.

V Budimpešti se je obhajal te dni 4. katoliški shod. Vdeležencev je bilo nad 7000. Od vseh strani je drlo ljudstvo v glavno mesto. Seje zborovalcev so bile izvrstne, ter so bili vsi vdeleženci polni navdušenja. Medtem, ko so se prvega shoda vdeležili večinoma le zastopniki nižjih slojev, je bilo letos med njimi tudi nekaj uradnikov, odvetnikov in zdravnikov, na čelu cellega shoda pa sta stala grof Ferdinand in njegov nečak grof Ivan Zichy. Med govorniki sta bila tudi grof Szecsenyi in dr. Otokar Prohaska, prava luč cerkve in špiritual v semenišču v Granu. Da bi nekoliko ponižali ta upliv, napravijo te dni prostozidarji shod v Velikem Varadinu. Največ zaslug za četrti ogrski katol. shod imata grofa Ferdinand in Ivan Zichy, katera sta se postavila tolikim zaprekam in nevarnostim v bran. Šele čez nekoliko let bo mogoče spoznati, kako velikega vpliva je bil ta shod za katol. gibanje na Ogrskem.

Vprašanje o otvorjenju italijanskega vseučilišča.

Tridentinski list »Popolo« poroča, da se je cesarski namestnik na Tirolskem baron Schwarzenau izrazil, da bo prepovedal otvorjenje prostega italijanskega vseučilišča. Vendar pa trdi list, da vlada ne bo mogla preprečiti, da bi se ne zbiralo po 10 ali vsaj po 5 dijakov pri svojih laških profesorjih.

Iz brzojavk.

Budimpešta. V Karlovu so sklicali radikalni Srbi javen shod, ki bi se imel vršiti včeraj zvečer. Vlada pa ga je prepovedala.

Lipnik. Slednjič se je vendar sestavil občinski odbor. Čehi so onemogočili z obstrukcijo več mesecev sestavo, slednjič pa so se pomirili, ko jim je vlada začela nalagati globe. Zupanom je bil izvoljen nemški trgovec Kain.

Berolin. Ruska vlada je začela preganjati pisatelja Maksima Gorkija. Njegov moskovski založnik Skirmut je bil prognan na pet let v Sibirijo.

Pariz. Danes je prišel sem ruski minister zunanjih stvari grof Lamsdorff ter ostane tu do sobote. Jutri sprejme grofa Lamsdorffa v avdienci predsednik francoske republike, kateremu izroči lastnorodno pismo carja Nikolaja. Grof Lamsdorff bo imel dáljše pogovore s francoskim ministrom za zunanje stvari Delcassejem.

Lovo. Klub rusinskih deželnih poslancev je sklenil, da zapusti deželni zbor, ker je itak pričakovati, da poljska večina odkloni ustanovitev rusinske gimnazije v Stanislavu.

Dunaj. Šef generalnega štaba baron Beck si je na inšpekcijskem potovanju na južnem Češkem nevarno poškodoval oko. Pri vožnji mu je priletel velik kos suhega blata, katerega je odbasil konj, v oko.

Inomost. Ako bo cesarski namestnik res prepovedal vseučiliške laške kurze, tedaj nameravajo Lahi prirediti take kurze po § 2. zbor. zakona.

Lovo. Prihodnji torek se bo vršil tu shod galiških mest, ki bo razpravljal o raznih točkah mestnih uprav.

Lovo. Rusinski bogoslovci valed zadnjih dogodkov ne obiskujejo več predavanj na vseučilišču in se vrše dotična predavanja v bogoslovju. Predava metropolit Szepczycki.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 28. oktobra.

Dr. Tavčar in sloga. Celjska »Domovina« piše: Vsi udeleženci banketa, prirejenega slovenskim odvetnikom v Ljubljani, so sprejeli z največjim veseljem in odobravanjem izjavo vodje kranjske napredne stranke, dr. Ivana Tavčarja, da je njegova želja in nada, naj bi se Slovenci zanesli brez vse mržnje vsedli k eni mizi v vsakem slučaju, ako se gre za obrambo slovenskih pravic. On za svojo osebo bode k temu zmiraj pripravljen. Z ozirom na dozdanje obžalovanja vredne razmere med obema narodnima strankama na Kranjskem, je ta izjava vzbudila opravičeno največjo pozornost in nadejamo se, da pomenja napredujoče združevanje narodnih činiteljev za skupno brambo in napredek. Dr. Tavčar je ob isti priliki, kar se je živahno odobraval, dr. Brejca, ki je poslanec nasprotne stranke v kranjskem deželnem zboru, naravnost nazival »prijatelja Brejca, ako je njemu prav.« — Tako celjska »Domovina«. Tudi mi smo se čudili, da je podal dr. Tavčar zgorajšnjo izjavo in premišljevali smo, v kakem duševnem razpoloženju je bil in v koliko je torej njegovo izjavo smatrati za resno. Dr. Tavčar je pač tako previden, da v zadevi, v kateri se od vseh strani povdarja potreba složnega nastopa, ne more on sam delati izjemo. Seveda je vse govoričenje o slogi brez pomena, dokler je dr. Tavčar na drugi strani zvezan z Nemci. Dokler bo narodnnapredna stranka v taki zvezi, do tedaj bodo vsi njeni narodni nastopi le hlimba na zunanaj, komedija in navidezno kričanje, dočim se dejanski proti Nemcem ničesar ne upa. Prva pot do slovenske sloge bi bila pot proč od Nemcev, ker taka zveza mori vso narodno energijo. Ahilova peta vse slovenske politike je ta zveza in dokler bo ta, slovenskemu narodu ne bo pomagala niti 100 odvetniških shodov in tudi Majaronove interpelacije ne. S takimi zvezami ne bomo dali našim narodnim nasprotnikom in vladi respekta pred našo narodno odločnostjo. Dr. Tavčar je včeraj, ko je banket prespal, v deželnem zboru pokazal, kako resno je v nedeljo govoril. Naskok naših

dež. poslancev je bil obrnjen edino proti deželnemu predsedniku, a Tavčar je izizval katoliškonarodne poslance, grdo blatil posl. Jakliča in še-le, ko ni nič pomagalo opozarjanje, da naj vendar miruje, ker njemu nihče nič noče, dobil je odgovor, kakoršnega je zaslužil. Očividno je včeraj dr. Tavčar hotel napram Schweglu in Heinu popraviti, kar je »zagrešil« v nedeljo v družbi obmejnih slovenskih odvetnikov na banketu. Kakor se je hotel na shodu rehabilitirati pred svetom, tako se je hotel v zbornici rehabilitirati pred baronom Schweglom. Tako resne so dr. Tavčarjeve besede o slovenski slogi.

»Narod« za Heina. Tavčarjeva slovenska sloga se kaže posebno v hlapčevski ponižnosti glasila narodno napredne stranke napram baronu Heinu, katerega ljubezen do Slovencev je občeznana in ki tako spoštuje enakopravnost, da celo na slovenska vprašanja v deželnem zboru odgovarja nemško. Temu možu, ki je to svojo ljubezen pokazal napram slovenskemu prebivalstvu povodom zadnjega potresa in ob zadnjih demonstracijah v Ljubljani, se izvestni narodnnapredni prvaki klanjajo do tal. Kot nekaka slovenska izdaja vladnega lista hoče »Slov. Narod« tudi krško slavnost izrabljati za barona Heina, pišeč, »da se je vsestransko izražala želja, baron Hein naj ostane še mnogo let naš deželni predsednik«. Tako stoji črno na belem v tistem »Narodu«, čegar šef je dr. Tavčar, ki bi pač prišel v zadrego, če bi ga kdo vprašal, kako more tako pisavo zagovarjati s slovenskega stališča in to po nedeljskem svojem govoru pri brezplačnem šampanjcu. Dotično željo je izražal baje v svojem govoru samo liberalni župan Globčnik iz Kostanjevice, ki je znan čestitelj »Neue Freie Presse«. Ako »Narod« piše, da so vse občine razun ene poslale svoje zastopnike, tedaj se ni to zgodilo radi barona Heina, ki je v svojem govoru branil nemštvo krške šole, ampak poslale so zastopnike radi blag. gospe Hočvarjeve, kateri so hotele izraziti svojo zahvalo za mnoga plemenita dela. »Narod« pa je s svojim ešofiranjem za Heina zopet pokazal, da je zanj edino merodajno stališče nemško-slovenske zveze in da mu je več nemški baron, nego slovensko ljudstvo.

Kranjski deželni zbor. V poročilu o včerajšnji seji deželnega zbora je pomotoma izostal odstavek o dr. Susteršičevem nastopu v zadevi kamniške meščanske korporacije. Dr. Susteršič je v ostrih besedah osvetlil v tej zadevi nepristranost deželne vlade in večine deželnega odbora. Tudi na te zadevo se še povrnemo. Deželni glavar je dejal, da bo svoje stališče pojasnil v prihodnji seji, ki bo v torek 3. novembra ob 10. uri dopoludne.

Za spremembo volivnega reda v deželni zbor kranjski je v včerajšnji seji deželnega zbora predložil poslanec dr. Susteršič petico občine Smihel pri St. Petru na Notranjskem.

Obupna sredstva. »Slov. Narod« se nobene stvari tako ne boji, kakor razširjenja volivne pravice. Zato se je pa zdaj že zatekel k »Syllabu« in pravi, da je tam cerkev »proklela« splošno in enako volilno pravico. Ker je to seveda bedasta laž, smo pozvali »Narod«, naj nam citira tisto »kletvino«. Kaj smo dobili za odgovor? »Duševna inferiornost«, »blagoslovljeno hudalo«, »zabit pop«, »blagoslovljeno tepče« nam pravi in trdi, da so »klerikalni kranjski poslanci iz cerkve izobčeni in prokleti kot krivoverci«. To bi bilo prijetno za liberalce — ko bi bilo res. Ker v »Syllabu« te »kletvine« ni, vračamo »Slov. Narodu« vse psovke s ponovljeno zahtevo, naj dobe sedno citira tisto »kletvino«, ker mi je ne moremo najti niti v »Syllabu« niti kje drugod. Na dan torej! Kje je? Kakšna je? Ali res mislite, da vam bodo pomagala iz zadrege taka obupna sredstva?

Iz ribniškega okraja. Jesen je. Kmetič obrača brazde in seje žito. Naš Višnikar je tudi vpregel svoje voličke, ki mu s težavo brazdijo politično polje, a on pa pridno seje in o tem delovanju dopisuje dolge vrstice »Slov. Narodu«, ki so ravno

tako dolgočasne, kakor je on sam. Kdo ne pozna našega Višnikarja? V volilnem okraju ni bil nikdar signaturen. Volilci so imeli njegovega delovanja v kratkem zadosti. Kar je imel v sodnem okraju pristašev med kmetstvi, in sicer neodvisnimi volilci, jih je imel zaradi svoje sodnijske službe. Saj vemo, kako se nekateri ljudje boje zamere. In zamera je včasih res škodljiva! Kot poslanec je bil vedno v vladnem taboru, ker je ondi za poslance najboljše. Zadnje leto, ko je bil še poslanec, se je odlikoval s tem, da je ponovil državnozborni govor pokojnega poslance Kluna v deželni zbornici v prilog krošnjarjem. S tem govorom je pred volitvami krošnjaril okrog z znanim vspehom. Lani se mu je pa na shodu v Ribnici dovolj glasno povedalo, da je bilo vse njegovo nastopanje za krošnjarje gola komedija. Potem so prišle letos deželne in druge naklade na obrtni list krošnjarjev. To je provzročilo deželni odbor kranjski, kjer gospodarijo Višnikarjevi pristaši. Ta čin deželnega odbora je bil krivičen, ker obrtni list krošnjarjev iz privilegovanih krajev je bil prost vseh naklad. Višnikar in njegovi somišljeniki v Ribnici so hoteli krivdo zvaliti na katol. narodno stranko, ki pa ni bila tako neupmetna, da bi jemala liberalne grehe na se. Kmalu se je izvedelo, kaj je resnica in kdo je zakrivil krivične naklade. Akcija katoliško-narodnih poslancev proti nakladam na obrtni list krošnjarjem ni Višnikarju všeč, kar se lahko razume. S temi nakladami — predbacivanimi katoliško-narodni stranki — bi bil morda vjel še kakoga kalina, in kalini — če ni družega — so ob volitvah tudi dobri. — Zadnje tedne je Višnikar mobiliziral svojo gardo v okraju in napol vse moči, da pokaže, koliko življenja in moči ima v okraju Višnikar in liberalna stranka. Morda imponira komu to gibanje, a nam, ki smo v okraju in ki poznamo vse razmere in razmere, nam ne imponira čisto nič. Toliko moči so liberalci vselej imeli, toliko mož, kolikor so jih sedaj mobilizirali, in še več, so vselej šteli. Zato smo lahko mirni. A ti pojavi so za nas toliko zanimivi in poučni, da vemo, da ob nobenih volitvah ne smemo držati križem rok, da ne smemo pustiti, da bi se naših občin brez boja polastovali nezanesljivi elementi, kakor n. pr. v Dolenjski, ter ne smemo pustiti, da bi bile naše občine domene bivših posestnikov, kakor je jurjeviška občina, kjer ukazuje žagin Johan, da si ima le obrtni list za vodno žago, kateri obrtni list je pa zgubil veljavo tisti hip, ko je Johan zgubil pravico do vode. Višnikar dela propagando proti obstrukciji in proti volivni reformi. To je čisto naravno. Proti obstrukciji je vsak pristaš vladajoče klike in istotako mora biti Višnikar proti volivni reformi, saj ima dovolj žalostne skušnje že samo z direktnimi volitvami. Pri prvih direktnih volitvah so volivci postavili poslance Višnikarja v zaslužni kot, kjer se sedaj rdi na vse tiste, ki njega niso volili, a kaj bi bilo še le pri splošni in enaki volivni pravici? Te se Višnikar boji, ker sluti, da bi bila njegova kandidatura še bolj smešno žalostna, a da bi tudi v občinski odbor več ne prišel. In to bi bil prehud udarec njegovemu ponosu. Zato je mobiliziral neke občine z izjavami proti obstrukciji in proti volivni reformi. In če on trdi, da ni zakrivil deželni odbor naklad na krošnjarski obrtni list, je to neresnica, ne vredna sodnega svetnika, in če trdi, da se mora pobirati deželna naklada, je to tudi neresnica, ker ta obrtni list je bil doslej vlad neke cesarske naredbe vseh naklad prost. Poskrbeli bomo, da Višnikarja svetu pokažemo takega, kakoršen je v resnici.

Vegov spomenik. Ker se vlad na klonjenosti vojn. ministrstva in vsega častništva četa jako povoljen vspeh, se namerava v Moravčah postaviti manjši spomenik (doprsen bronast kip), v Ljubljani pa dostojen, barona Vege vreden spomenik. Zato

se mora tudi dosednji odbor razširiti in preosnovati. Iz tega namena sta v ponedeljek počastila s svojim obiskom Moravce gg. polkovnik Lukanec in podpolkovnik Prašnikar, da sta se v tem smislu dogovorila z moravskim odborom.

— Potniki v Ameriko varujte se agentov v Švici. V Buchsu in v Baselu v Švici se nahajajo agenti, ki vabijo ljudi z raznimi reklamami in obljubami v svoje pisarne. V zadnjem času so v teh agenturah nastavljeni tudi slovenski agentje in med njimi taki, ki so morali iti iz domovine, ker so jih sodnije preganjale, sicer bi bili zaprti. Ti agentje vabijo sedaj zlasti slovenske in hrvaške izseljence, naj pridejo v Buchs ali v Basel in naj kupijo pri njih vozne listke v Ameriko. Izseljenci, ki se dajo premotiti in gredo res na lim tem agent m, so hudo prevarani. Vožnja jih stane mnogo več, kakor kje drugod, ali če bi bili v ljubljanskih agenturah kupili vozne listke. Agentura v Buchsu, ki si prideva tudi ime »Slovenska agentura«, da tako lažje slepi slovenske izseljence, pošilja ljudi po francoski črti »Compagnie generale transatlantique« iz Havra v New York. Kakor pripovedujejo potniki, ki so se po tej črti že vozili v Ameriko, je hrana in postrežba na parobrodih najslabša, tako, da vsakomu odsvetujejo se voziti po tej črti. Ker pa ti agentje v Buchsu in v Baselu ne smejo v Avstrijo priti, vzdržujejo zato tukaj v Ljubljani in po deželi vse polno subagentov ali takih ljudi, ki za dobro plačo pregovarjajo izseljence, da naj kupijo vozne listke v Buchsu ali v Baselu, in se celo sami peljejo izseljence v Buchs. Pred dnevi je bil pri okrajni sodnji v Ljubljani subagent francoske proge »Compagnie Generale transatlantique« Franc Hafner iz Spodnje Šiške obsojen na en mesec zapora, ker je ljudi iz vabljal za imenovano družbo in je dobival zato od agenture v Buchsu po 5 kron od vsakega izseljenca, ki ga je on poslal tje. Pred dnevi pa so zopet zaslišali nekega takega subagenta, kateremu so izseljenci plačevali po 20 kron. Tudi ta agent je pošiljal ljudi v Buchs. Dotičniki, ki hočejo iti v Ameriko, se svari, naj ne verjamejo takim agentom, ker če imajo kako škodo po njih, jim je ne bode nihče povrnil. Kdo bode šel agenta v Švici tožiti in kaj bode opravil, če ga tudi toži? Nič. — Torej izseljenci se naj le zaupno obrnejo do domačih, zanesljivih ljubljanskih agentur, katere se jim priporoča. Najboljša, najcenejša in najzanesljivejša vožnja, kakor zatrjuje potniki iz Amerike, je ona po progi »Red Star Linie« (Rudeča zvezda), katero zastopa g. Karol Rebek v Ljubljani, Kolodvorske ulice št. 41.

— C. kr. finančno ravnateljstvu na znanje. Piše se nam: Na Biedu imamo za vso blejsko okolico jedino zalogo c. kr. kolekov pri g. Wöflingu. A ta zaloga ima to posebnost, da je velikokrat prazna in da so nam znani slučaj, ko so morale stranke samo po koleke v oddaljeno Radovljico. Koliko nepotrebnih stroškov, koliko zamude časa in to ravno sedaj, ko se ob gradbi železnice potrebuje toliko kolekov! Vprašamo tedaj slavno c. kr. finančno ravnateljstvo, ali kdaj po svojih podrejenih organih pregleda to zalogo kolekov, kakor nje organi pogostno pregledujejo tobačne trafike, da se prepričajo ali ne manjka kje raznoterih smodk. Občinstvu blejske okolice bi pa slavnostno zelo ustregla, ako bi po večjih vaseh oskrbela zalogo kolekov. Ako imamo v vsakem selu s par hišami tobačne trafike, zakaj naj ne bi imeli v vsaki večji vasi tudi priliko kupiti koleke, zakaj naj bi bili navezani samo na g. Wöflinga?

— Predavanje v Moravčah. V nedeljo 25. t. m. imel je gospod c. kr. višji okrajni živinozdravnik iz Kamnika Zadnikar v tukajšnji šoli predavanje. Poslušalcev bila je velika šolska soba natlačeno polna; vsi so sledili z velikim zanimanjem podučljivemu govoru. Prav poljudno in vsem lahko razumljivo razpravljal je gospod govornik o živinski kupčiji, navedel za posamezne vrste živine »postavne napake« tako imenovane »cesarske tadle«. Povedal je, kako se dotična bolezen ali napaka spozna, v kolikem času se more kupčija razveljaviti in kaj naj stori kupec, ki to opazi na kupljeni živali. Prav primerno je opomnil, naj se dela pri kupčijah pravično, naj se varujejo »mešetarjeve«, ter naj vsak kupec vzame seboj prijatelja sosed, da ima tako za vse preceji pričo. Zelo zanimivo predavanje so pričujoči odobraval in bili so hvaležni gospodu c. kr. okr. višjemu živinozdravniku za poučne podatke.

— Nova odredba pravosodnega ministrstva glede zagovorništva na deželnem kot kazenskem sodišču v Trstu. Kakor čitamo v tržaškem »Piccolu«, je doposlalo pravosodno ministrstvo deželnemu kot kazenskemu sodišču v Trstu odredbo, ki določa to le: V vseh onih slučajih, kjer bi se morale vršiti na podlagi slovenskih sodnih spisov in obtožnic kazenske razprave na tržaškem sodišču v slovenskem jeziku, ima to deželno sodišče naložiti tržaški odvetniški zbornici s pristavkom, da imenuje ona, kjer je to potrebno, kot uradnega zagovornika takega slovenskega odvetnika, ali sploh takega, ki je zmožen zagovarjati stranko v slovenskem jeziku. Ako bi pa odvetniška zbornica ne ugodila tej zahtevi in bi imenovala takega zagovornika, ki ne bi bil zmožen zagovarjati stranke v slovenskem jeziku, potem naj deželno sodišče samo odloči v ta namen takega slovenskega odvetnika, ali sploh takega, ki bi bil zmožen zagovarjati stranko v slovenskem jeziku. Če bi pa tudi ti ne hoteli prevzeti zagovorništva, potem naj določi deželno sodišče kot uradnega zagovornika takega člena sodnega kolegija. Taka odredba je popolnoma umestna, in edino na podlagi take odredbe, ki je jako enostavna, odstranijo se vse obstrukcijske burke tržaških italijanskih odvetnikov in z njimi vredi tudi tržaške odvetniške zbornice.

— Razglas. Razpisuje se mesto poštnega odpravnika pri c. kr. poštnem uradu (III/4) na Vačah, pol. okraj Litijs, proti pogodbi in kavciji 400 kron, letna plača 600 kron — uradni pavšal 150 kron — letni pavšal 770 kron — za vzdržavo vsakdanje pešne zveze med Vačami in Litijs ter za lokalno dostavljanje poštinih pošiljatev. — Prošnje v teku treh tednov na pošto in brzojavno vodstvo v Trstu.

— V Idriji je umrla dne 27. t. m. gd. Katarina Kogej, najstarejša sestra rajnega idrijskega dekana g. Jožefa Kogej. Blaga rajnica priporeča se zlasti prijateljem rajnega g. dekana, da se je spominjajo v svojih molitvah. N. v. m. p. l.

— Odprava telesnih kazni pri vojaki. Cesarji odlok, priobčen v »Militärverordnungsblatt«, odpravlja s 15. novembra t. l. vojaški disciplinarni kazni »privezanost« in »vklepanja v okove« toliko kakor samostojno kazen, kakor tudi postreženje družih disciplinarnih kazni v normalnem mirovnem stanju. Za izvrševanje ostalih disciplinarnih kazni izdal se je predpis, v katerem se odreja, da se iste ne smejo dogajati na zdravju škodljiv način. Odpravljen je pri postreženih zaporih tudi post.

— Umrla je v Slovenjem Gradu v nedeljo mati nemškega skladatelja Hugona Wolfa.

— Odlikovanje šolskega sluga. Cesar je podelil šolskemu slugi na c. kr. deški ljudski šoli v ulici Annunziata v Trstu, gospodu Franu Loviščeku srebrni križec za zasluge.

— Za vinske trgovce. Iz St. Rupert na Dolenjskem nam pišejo: Vinska trgatav je končana v splošno zadovoljnost tukajšnjih vinogradnikov. Četudi je letos vina veliko manj, kot lanske leto, pa je toliko bolj izborna kapljica. Ko imajo po drugih vinorodnih krajih na Dolenjskem že novo ameriškansko trto, pri nas še večinoma stara trta raste in rodi, tako da bi smeli reči, pravi čivček starega dolenjskega značaja dobili je le še pri naših vinogradnikih. Zatorej se vsi vinski trgovci in prijatelji dolenjskega čivčka iz stare trte prijazno vabite k obilni naročbi letošnje dobre kapljice pri naših vinogradnikih.

— Nekaj za kiparje. Duhovniška konferenca v Kranju je izrazila željo, da bi bilo dobro, ko bi se v mestu Kranju naselil kak dober kipar. Imel bi dovolj dela. To se daje slovenskim kiparjem na znanje.

— Orjaški fižol. Poroča se nam: Se večji fižol nego oni pri Mostah, o katerem ste poročali, je vzrastle na župniškem vrtu v — St. Jerneju. Prekija je imela 214 strokov, ki so dali 1021 zrn ali sedem osmink litra. Vse to je vzraslo iz grmčica sedmih fižolovih zrn. Dalo je torej to seme s to šest in štiridesetkratni sad!

— Papeževa slika. Tvrdisa Speyer in Werner v Novem Jorku je naročila 1000 umetniško izdelanih slik papeža Pija X. Te slike je krasno izvršil založnik umetnin I. Weber v Lipsiji. Založništvo pa je izdelalo 400 komadov več, kakor je bilo naročenih; od teh jih je na razpolago še okoli 170 izvodov. Vlika je 64 cm. visoka in 52 cm. široka. Komad stane le 2 kroni, s poštino 30 vinarjev več. Naročila sprejema dokler so slike na razpolago, gospodična Marija Šmajdek na Dunaju, V. Matzleinsdorferstrasse št. 37.

— Umrl je dne 25. t. mes. v St. Ilju pri Velenju g. Ivan Vivod, nekdanji otvoritelj podzemne jame Hudeluknje. Bil je goreč in delaven narodnjak. Blag mu spomin.

— Bazilika sv. Justa v Trstu. V petek se je vršila v uradu župana druga seja komisije, sestavljene radi prenovljenja tržaške katedrale. Komisija je sklenila, da se najprej strešnica temeljito popravi, a potem se prične dela za olepšanje glavne ladje. Kar se dostaja prenovljenja in gradbe-

nih sprememb apsise (prostora okoli velikega oltarja), je bila večina za to, da apsiza ostane v sedanjih obliki. Pozneje se oltarja sv. zakramenta in sv. Justa nadomestila z novimi, ki bosta odgovarjala slogu teh kapel.

— Prememba krajevnega imena. a) Župnija »Sv. Vid pri Ponikvi« se zana-prej imenuje »Sv. Vid pri Grobelnem«, ker je do najnovejšega časa svetu nepoznano »Grobelno« dobilo »svetovno ime« v sled nove železnične proge proti Slatini in Rogatecu; b) pošta »Sv. Tomaž pri Velikinedelji« se sedaj zove »Sv. Tomaž pri Ormožu«; saj pošta ves čas svojega obstanka vozi pošto iz Ormoža, a ne od Velikinedelje. — Tukaj bodi pristavljena opomba: c) Človeku se čudno dozdeva, da še dandanes imajo župnije in pošte imena po gradovih, n. pr. Šmarje pri Jelšah, Sv. Jurij pri Rifuiku, Sv. Pavel pri Preboldu, Sv. Ilj pri Gradiču, Sv. Ilj pri Turjaku itd. Kdo li danes zna za te gradove! Sedaj sodi krajem pridevati postajo železnično, n. pr. Sv. Pavel pri Celji, Šmarje — no — pri Grobelnem, Sv. Ilj pri Velenji itd. Ali ne?

— Učiteljske službe. Učiteljska služba je razpisana v Zuzemberku. Nadučiteljska služba je razpisana na Gorenji Krki.

— Hrvatske novice. Velika narodna skupščina se je vršila v nedeljo v Varaždinu. Vsi govorniki so govorili proti mažaronstvu in proti stebrom njihovega sistema. Govoril je med drugimi Stj. Radić in žel nepopisljivo odobravanje zborovalcev. Take velike narodne skupščine, bilo je okrog 10 000 udeležencev navzočih, deslet Varazdin še ni videl. — Hrvatska delavska zveza je odobrila zaključek osrednjega odbora hrvatske stranke prava od 17. t. m. — Ban Pejačević je težko obolel. Zbolel je 22. t. m., vzrok oslabiljenju je velika izguba krvi. Bolezen je zelo resna. — Stavka zdravnikov. Na reški bolnišnici stavkajo sekundarni zdravniki, da bi se jim plačja zboljšala. — Močvesti. Morilec pastirja N. Jovanovića pri Klenaku je sam priznal svoje zločinstvo, ker mu ni dala vest miru. — Jezikovno vprašanje v Dalmaciji. Veliko ogorčenje je zavladalo nad dalmatinskim cesarskim mestnikom Handelom. Vse njegovo delovanje glede uradnega jezika teži za tem, da vpelje germanizacijo v vseh uradih. Oblastva bodo sicer tudi v notranjem delokrogu uradovala v onem jeziku, katerega je se posluževala stranka, v zadevah pa, ki zahtevajo ednotno upravo, bodi uradni jezik nemški. Vsed tega bi v 90 % raznih uradnih poslov veljal nemški, a le v ostalih 10 % hrvatski oz. ital. jezik. Pri vseh strankah je vzbudila ta osnova največje ogorčenje, ter bodo vse jednodušno vstale zoper to vladno osnovo. — Spomenik žrtvam padlim v Zaporešču. Na praznik Vseh svetnikov se blagoslovi na brdovaškem pokopališču novi spomenik žrtvam, ki so bile umorjene na Veliko soboto in na cesarjev rojstni dan povodom izveščenja magjarske zastave. Ob tej priliki se vsi tudi spomniska svečanost. — Nezaupnica. Tudi proti magjarskemu poslancu Hegediću se pripravlja nezaupnica. Hegedić je baje pripravljen odločiti mandat.

— Nesreča v Kropi. Delavec Andr. Skriba je včeraj dopoldne v Kropi razstreljal skale. Ko je pri neki skali izvrtil luknjo, jo nabasal s smodnikom in podgal, se smodnik ni takoj vnel. Skriba je šel k skali gledat ali v tem hipu se smodnik vname in skala razpoči. Sibre skale so Skribi razmesarile obraz tako, da bode najbrže na obeh očesih oslepel, pa tudi na desni roki je hudo poškodovan. Ponesrečenega delavca so včeraj pripeljali v deželno bolnišnico.

— Počastčenje. Vled sklepa 21. občnega zbora kranjske primorske dalmatinskega društva poštarijev in poštinih odpravnikov, ki se je vršil dne 5. vel. travna t. l. v Ljubljani, izročila je dne 26. vinotoka t. l. deputacija tega društva protektorju istega, gospodu dvernemu svetniku in predstojniku c. kr. poštne in brzojavnega ravnateljstva v Trstu, Moricu Felicetti-ju p. l. Liebenfels, v priznanje izvanrednih zaslug, ki si jih je stekel isti za društvo, častno diplomu, kojoj je blagovolil imenovani prijazno sprejeti in društvu ob tej priliki podariti znesek 200 kron v dobrodelne namene.

— Iz štajarskega deželnega šolskega sveta. V seji dne 10. oktobra t. l. je deželni šolski svet sklenil, da se nadučitelj K. Valentinitsch na Laškem stalno vpokoji in se mu izreče za njegovo delovanje pohvalno priznanje. — Nadale se je sklenilo, razširiti deklško šestrazrednico v Eisenerzu v sedemrazrednico in deklško štirirazrednico v Trbovljah v petrazrednico, dvorazrednico v St. Martinu v trirazrednico in enorazrednico v Oberachu v dvorazrednico. — Nastavljeni so bili: Na ljudski šoli v Koprivnici definitivni nadučitelj v Zdobah Al. Trobiž; v Spodnji sv. Kunigundi definitivni učitelj Karol Vodenik; pri St. Lenartu pri Ormožu definitivni učitelj

v Svetinjah Fran Megla; kot šolski vedja: v Virštajnu definitivni učitelj v Dobbi. F. Jelovšek; kot učitelj oziroma učiteljice: v Podovi začasni učitelj v Spodnji sv. Kunigundi A. Ahid, v Središču začasni učitelj J. Najžer, v Čadramu pomožna učiteljica C. Tržan in v Laporjih začasna učiteljica pri Sv. Benediktu T. Zevnik.

Ljubljanske novice.

Ogenj v Tönniesovi tovarni. Včeraj okoli 8. ure zvečer naznanil je dvakratni strel z Grada, da gori v mestu. Bliskoma se je razširilo po mestu, da gori Tönniesova tovarna in na tisoče ljudstva je vrelo na Dunajsko cesto pred Tönniesovo tovarno. Gorelo je v kovačnici in v kurilnici ter je bila velika nevarnost, da se ogenj razširi tudi na mizarnico, kjer se nahaja tudi skladišče za les. V tem slučaju bi bila vsa tovarna pogorela. Toda domači delavci in na lice mesta došli gasilci pod vodstvom g. Striclija so ogenj lokalizirali in preprečili veliko nevarnost. Goreti je začelo v kurilnici in je ogenj najbrže nastal na ta način, da se je vnela šota, katero je bil kurjač naložil okoli peči in vžgala oblanje in lesen steber, za katerim je prišel ogenj do strehe, katera je deloma zgorela. Skode je 10.000 kron. Poškodovanih je več strojev. Gonilni jermeni, kolikor jih je bilo v kovačnici so zgoreli. — Mizararska delavnica, v kateri je mnogo lesa, je komaj 3 metre oddaljena od pogorišča. Vse je bilo zavarovano pri gosp. Perdanu. Vse priznanje gre ljubljanskemu gasilnemu društvu, ki je bilo pod vodstvom g. Striclija bliskoma na mestu ter je po na redbah svojega nadelnika čudovito hitro lokaliziralo nevarni ogenj.

Zrakoplovec Steffens ozdravel. Pod Tivoli ponesrečeni zrakoplovec Steffens Plaček je v tukajšnji bolnici toliko ozdravel, da bo jutri zapustil bolnico. Hodi se že sam kopat. Mogel bo hoditi ob palicah. V bolnici je bil štiri mesece.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani ima v petek dne 30. oktobra t. l. ob 10. uri dopoludne v dvorani mestnega magistrata redno javno sejo s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnje seje. 2. Naznanila predsedstva. 3. Naznanila tajništva. 4. Določitev novega zborničnega člana mesto g. Fr. Omersa. 5. Volitev predlagancev v imenovanje sodnikov - laikov pri c. kr. deželnem sodišču v Ljubljani. 6. Volitev predlagancev v imenovanje sodnikov - laikov pri c. kr. okrožnem sodišču v Novem mestu. 7. Poročilo o imenovanju cenzorjev za ljubljanski zavod avstro-ogrške banke. 8. Volitev člana v deželni železnični svet. 9. Volitev zborničnega zastopnika v odbor obrtne nadaljevalne šole v Cerknici. 10. Prošnja mostne zadruge v Zagorju za podporo. 11. Prošnja društva za povzdigo šipkarstva na Avstrijskem za podporo. 12. Prošnja za podporo razstave varilnih obrtov na Dunaju. 13. Prošnja za tiskarsko koncesijo v Radovljici. 14. Poročilo glede volitev obrtniških zastopnikov v odbore obrtnih nadaljevalnih šol. 15. Priziv južne železnice proti naknadnemu predpisu zborničnih doklad. 16. Poročilo o ureditvi maksimalnih tarifov za meso v Kamniku. 17. Poročilo o ureditvi maksimalnih tarifov za meso v Cernomlju. 18. Prošnja občine Iška vas za dovolitev štirih semnje. 19. Poročilo o obrtnih pravicah trgovcev z vinom v zaprtih steklenicah. 20. Samostojni predlog zborničnega svetnika gosp. Ivana Kregarja glede obrtnega šolstva na Kranjskem. 21. Samostojni predlog zborničnega svetnika g. Leop. Fürsagerja glede železničnih postaj v Radovljici, Sv. Joštu in Otočah. 22. Tajna seja.

Nedeljski počitek v trgovinah se ne izvaja povsem tako, kot bi moralo biti. Vedno se poskuša kaj odtrgati tej mali pridobitvi nedeljskega počitka, že marsikatero nedeljo so bile trgovine odprte, kar bi pravičnim potom ne smelo biti. Druga leta, ko ni bilo nedeljskega počitka, so imele trgovine o Binkoštih zaprto, letos je gremij dovolil oba dneva imeti trgovine odprte ter se je to tudi zgodilo in se hoče še nadalje prakticirati. Ali je to kak nedeljski počitek, če sme gremij vsak trenotek dovoljevati, oziroma posredovati, da se trgovine na nedelje odprejo. Ravnokar zopet hodi osebo predsednik gremija g. Bürger po trgovinah prigovarjati, naj se ima trgovine na dan Vseh Svetih odprte, toda upajmo, da gremij temu ne bo pritril, saj se je večina trgovcev izrekla proti, ker so se stranke nedeljskemu počitku privadile in si svoje potrebe že ob sobotah preskrbe. Nedeljski počitek naj bi bil popoln in naj bi bila trgovska podjetja, ravno tako trgovine tudi o praznikih zaprte, ker od celotedenskega hudega napora, izmučenemu trgovcu kot trgovskemu sodniku je počitek pač potreben. Znabiti se tudi domisli predsednik gremija, da bi bile trgovine o Božiču odprte, ker letos slučajno pridejo trije dnevi skupaj (petek sobota in nedelja), toda prav bi bilo, da se takim nečloveškim poskusom že prej pride v okom. Gotovo nad vse dlo-

vekoljuben in častivreden čin gg. trgovcev bi bil, ako bi se takemu predlogu postavili odločno nasproti. Tudi bi bil že čas, da se uredi večerno zapiranje trgovin in naj bi bila splošna končna ura ob 7. uri zvečer. Ravnotako je omeniti nekaj trgovin, katere navzlic nedeljskemu počitku pozivljajo svoje sodelavce k nedeljskemu delu; seveda pri — zaprtih durih! Umestno bi bilo, da se enkrat na dan pride z imeni takih trgovcev. Skodovalo ne bi! Trgovci.

Deklica umrla vsled padca raz okna. Marija Vidič, 14 mesecev stara hčerka železniškega uslužbenca v Zeleni jami št. 8 je padla včeraj popoldne raz okno in se tako poškodovala, da je po noči v bolnišnici, kamor so jo bili prenesli, umrla.

Prijet korporal. Korporala M. Schnabla od 27. pešpolka, ki je dne 20. t. m. dezeriral, so prijeli v Pontafelnu in ga danes pripeljali nazaj k svojem polku v Ljubljano.

Tatvina na trgu. Služkinji Marjeti Zakrajšek, stan. v Gradskih ulicah št. 8, je bila danes na Pogačarjevem trgu ukradena iz žepa denarnica z vsebino 4 K 85 vin. Tatvino je zvršila neka ženska, ki se jej je pridružila, ko je kupovala jabolka in se je tako tiščala, da ni čutila, kedaj je segla v žep.

Ljubljana pod vojaško policijo? Nekaj čudnega se nam danes poroča, nekaj, kar kaže, da vojaški krogi v Ljubljani gredo vendar malo predaleč. Na Starem trgu ima kavarno g. Kramar. V isti hiši stanuje generalni major Angerholzer, ki je sklenil biti proti g. Kramarju posebno ljubezniv. V tej svoji ljubeznivosti pošilja g. Kramarju vsak dan vsako vojaško patroljo v kavarno. Naše mnenje je, da bi g. Angerholzer bolje storil, ako bi vojaške patrolje pošiljal v mirne in dostojne kavarne le takrat, ako bi bile klicane, ne pa popolnoma brez povičja, ker s takimi »ljubeznivostmi« se samo škoduje dotičnemu podjetniku. Kam pa bomo prišli, ako se ta navada g. Angerholzerja udomači in razširi tudi na druga podjetja!

Uraški pomočnik iz Ljubljane tat? V Keszthely na Ogrskem so v noči od 25. na 26. t. m. neznan tatovi vlomili skozi zid v prodajalnico juvelirja Antona Kunze in mu odnesli zlatine in dragocenih kamnov, vrednih nad 32.000 kron. Tatvine sumljiv je neki uraški pomočnik iz Ljubljane.

Izseljevanje. Danes ponoči odpeljalo se je odtod v Ameriko 139 oseb in sicer 105 Hrvatov in 34 Slovencev.

Okradeni mitničar. Alešu Lukmanu užitninskemu pazniku na mitnici pri sv. Krištofu je bila iz mitnice ukradena svetilka.

Hud pes. Na Resljevi cesti je danes dopoludne pes Josipa Černeta, urarja na Sv. Petra cesti št. 34, popadel Sletnega šolskega učenca Josipa Lavterja, sina Ivane Lavterjeve, žene železniškega uradnika v Kopitarjevih ulicah št. 4 za deso o nogo in ga poškodoval.

Vstaja na Balkanu.

V pariškem »Journalu« obelodanjuje Jacques D'Hur, ki je minulega leta potoval po balkanskih deželah ter se na lastne oči prepiral o stanju v makedonskih vilajetih daljše izvestje, ki ga je prijel od nekega vstaša v Drinopolju, v katerem se opisujejo uprav grozne stvari. Evo nekoliko podatkov iz tega izvestja:

Turški vojaki so požgali letos v drinopoljskem vilajetu nad 60 vasi. Kraj Koulata z 80 hišami in Čeglaik, mesteca z 100 hišami, so zapalili 28. sept. t. l. V Koulati so poklali mnogo kmetov in onečastili mnogo žen ter devojč. 40 družin iz Koulate je pobegnilo na Bolgarsko, a drugi so se rešili v gore. Kaj se je pozneje dogodilo z njimi, ne ve nihče. S prebivalstvom v Čeglaiku je bilo ravno tako. Turški vojaki so morili po mestu in onečastili devojke, a potem so jih udušili in razsekali na kosce. Štideset družin se je z težko muko rešilo preko meje.

Kje so ostali prebivalci tega mesta? To se ne ve. Od 25. do 28. sept. so plenili turški vojaki in bašibozuki v Couroudere. Tu je bilo 350 hiš (med temi 310 bolg.) popolnoma razrušenih, a živina odpeljana. 200 družin, ki so srečno pobegnile v Kisovo, so vojaki dohiteli in poklali. Okrog 100 žen in otrok se je komaj rešilo na Bolgarsko.

Dne 18. sept. je uničeno mesto Canara. Tu se je »odlikovalo« turško gorsko topničarstvo. 50 družin so bašibozuki pobili, a ostali so pomrli v gori od gladi in mraza. Isto tako so postala žrtve plamena mesta Ediga, Almadjik, Kadjevo, Ouroum, Bagly, Cavaelia in Enedjij. V teh mestih je turška soldateska zakrivila takšne grozote, ki spominjajo na Tamerlanovo dobo. Kar jim je le prišlo pred oči, vse so pobili in uničili vse hiše in domove. Nekaterim nesrečnicam so pustili življenje, a jih odpeljali s seboj, da jih prodajo v turške hareme.

Najstrašnejše krvočelnosti so se godile v Kirkkilisi, kjer je bilo nad tisoč bolgarskih družin. Čela dva tedna sta plenila po mestu dva arbanaska bataljona. Vse ceste so bile polne trupel nedolžnih žrtev, ki so pred smrtjo morale pretrpeti najgroznejše muke, ki se ne dajo niti opisati. Vse to se je dogodilo v enem samem vilajetu, a kaj se je še le godilo v drugih, kjer je bil polkolj še večji!

Od merodajne strani se poroča, da sultan nikakor noče vprejeti reformnega programa in navodil od avstrijske in ruske vlade. Sultan je baje izjavil, da napove rajši Bolgarski vojsko, kakor pa bi zadovoljil rusko in avstr. vlado. Za soboto je sklical ministrski svet. — Ze nekaj dni ni nobenih poročil o večjih izgrediv v Makedoniji; javlja pa se, da so se vstaši pomirili in odložili orožje.

Iz Soluna se poroča, da se je na vlak, prihajajoč od Skoplja izvršil bombni napad. Proga je bila razrušena, a vlak je ostal nepoškodovan. — Iz Sofije se poroča, da sklicuje makedonski odbor v kratkem na skrivaj velik shod vseh vodij, na kateri pride tudi Boris Sarafov. Posvetovanje se bo vršilo o tem, ali naj se tekom zimskih mesecev čaka na obljubljene reforme, ali naj vstaja traja nepretrgano dalje. V poslednjem slučaju sklenejo vstaši, da se razdružijo vse večje čete in razkrope na manjše oddelke, ki naj preplavijo vso Makedonijo.

V okraju Džakova se je vršil shod Albancev; sklenil je nove korake v revolucionarnem gibanju zoper Turčijo od strani združenih Albancev in Grkov. Albanci so v stanu v kratkem času 50.000 dobro oboroženih mož poslati v boj proti Turčiji. Shod je sklenil, da se v kratkem prično ustanavljati albanske grške čete protovoljcev. Shoda se je udeležil tudi nek aktivni stotnik grške vojske in nek grški državni poslanec. Ta dva bosta podpirala gibanje; za začetek imajo dovolj denarja na razpolago.

Čuje se, da bodeta v smislu avstrijsko-ruskih reformnih predlogov uredila varnostno službo v Makedoniji avstrijski generalni major Cvejticanin, ki je organiziral bosensko orožništvo in avstrijski polkovnik Ecker.

Književnost in umetnost.

Slovensko gledališče.

Slovenska opera.

Preteklo nedeljo, dne 25. oktobra sta bili dve predstavi. Popoldne se je igrala burka »Lepa Lida«, ki je bila vzorjena s popoldanskim nevestinstvom pred polnim gledališčem. — Zvečer se je pela Verdijeva velika opera »Otello«, in sicer se je vršila predstava na čast vdeležencem vseslovenskega odvetniškega shoda. Moramo reči, da so se vsi pevi jako potrudili, in to je kazal tudi vspeh, s katerim je bila v nedeljo venčana vzporeditev. Bil je sijajen večer, krasno in grandiozno Verdijevo delo je bilo v vseh finсах izborna interpretirano. Individualni ton Verdijev, nežna melodioznost in svetla poezija so prišli do popolne veljave in množični zanos je poslušalcem segal v srce. — Gdč. Skalova v ulogi Dezdemone je pela z veliko virtuoznostjo in globokim čutom. Gorek in prisrčen je bil njen glas, ko je izražala vso svojo udano ljubezen in ko je v pekoči bolesti dala duška svojim čustvom. Istotako je igrala s finim ukusom. Dostojen drug ji je bil gospod Orželski, kot Otello. S svojim močnim in polnim glasom je obvladal svojo ulogo, in njegova igra je bila jako primerna ter je vseskozi odgovarjala značaju strastnega in ljubosumnega moža. G. Angeli je pel in igral Jago zelo distingvirano. Popolnoma na svojem mestu so bili tudi ostali pevci. Gdč. Glivarčeva je znana kot jako vestna pevka, ki vsigdar stori svojo nalogo. Gosp. Langu tudi na predsinočnjem petju nimamo ničesar očitati, kakor tudi ne g. Patocku in drugim. Pohvaliti nam je tudi zbor, ki se je dobro držal, tako, da je bila ta predstava v vsakem oziru jako pogojena.

Slovenska drama.

Včeraj se je vršila premiera »Pravljice o Krišpinčku«. To je čudovito naivno delce, zvarjeno s priproste tehnike; ima pač nekaj simbolističnih slik, ki naj nam predstavljajo lepe vzore, a teh ne bo vsakdo razumel. Avtor je hotel sicer marsikaj povedati v igri, namenil jo je menda deci, — za odrasle je pač preveč naivna — a pri otrocih ne bo dosegla zaželenega vspeha.

Ta igra ni dostojna slovenske Talije in daleko ni nikakšna pridobitev za ljubljansko deželno gledališče. — Igralo se je splošno dobro. Igralci so mnogo storili, da bi delo vspeło, seveda zaman. Bajka je vplivala edino z lepimi kostumi, novo dekoracijo, splah z inscenacijo. Uloga Krišpinčka je igral g. Boleška, ali čemu naštevati njegove in njegovih kolegov igralske vrline!

Bili so vsak po svoje dobri; sicer je pa jako težko pogoditi pravišne figure, samo

v fantaziji vstvarjene, da vplivajo na gledalce. Sodelovalo je vse dramsko osebje in operni zbor in igral je orkester; splah je bila igra prav lepo vzporedjena. Zelimo, da se režija tudi pri drugih, boljših dramah toliko potruži, kot se je včeraj.

*** Repertoar slovenskega gledališča.** Jutri v četrtek se vzporedi peta dramska noviteta v tem mesecu, angleška izborna moderna burka »Novi klovn« J. H. Paula. Ta burka, ki se je v Londonu igrala nad stokrat zaporedoma in je stalno na repertoarju »Narodnega divadla« v Pragi, ima tendenco proti ošabnemu nobenega dela sposobnemu angleškemu lordstvu. Lord Garston (gospod Boleška) postane vsled nesrečnega slučaja klovn ter ima za tovariše surove in neizobražene komedijante potujoče cirkuške tolpe; edini prijatelj mu je osel. Burka je jako zabavna ter izredno bogata drastično komičnih prizorov. Sodelujejo vse prve dramske moči. Vloge komedijantov igrajo gospod Verovšek (atlet), gdč. Kreisova (jahalka) in gospod Lier (ravatelj cir-kusa), ki je burko priredil in prevzel. — V nedeljo dne 1. novembra se igra, kakor običajno, žaloigra »Mlinar in njegova hči«.

*** Građivo za zgodovino Slovencev v srednjem veku.** Zbral dr. Fr. Kos, c. kr. profesor. Prva knjiga (l. 501—800). V Ljubljani, 1903. Založila in izdala »Leonova družba« v Ljubljani. Tiskala »Katoliška tiskarna«. (Strani LXXX in 416). — To je naslov znamenite knjige, ki jo te dni razpošilja »Leonova družba«. Knjiga stane 8 K. Za člane »Leonove družbe« pa je cena znižana in sicer stane za ustanovne in redne člane 4 K, za podporne člane pa 6 K. Dobiva se pri »Leonovi družbi« in tudi v »Katoliški bukvarni« v Ljubljani.

*** Hrvatski pokret godine 1903.** Politička razprava. Napisal Stjepan Radić. Dio prvi. Sadržaj: 1. Karakteristika onoga diela Hrvatske, gdje je pokret nastao i onih Hrvata, medju kojima se najjače razširio. 2. Tko je i što je grof Khuen Hedervary. 3. Tko su i što su to madžaroni. 4. Kad ne bude madžaronstva, nestat će i madžarskoga gospodarstva v Hrvatskoj. 5. Prvo sjeme današnjega pokreta. 6. Velika zagrebačka skupština od dne 2. ožujka 1903. 7. Tri glavne sile u ovom pokretu: seljaštvo, svjetska i duhovna veleškolska mladež i gospodski ženski svet. — Ta zanimiva knjiga je izšla v Allegheny, Pa. v Ameriki.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani

O prošteni morilci. Porotno sodišče v Maramaros Siget je sodilo od 15 do 20. t. m. morilce Danijela Pap, Stefana Bodnar in Mihaela Bodnar, ki so spomladu umorili obče znanega skupuha Arturja Polaka. Pred sodiščem so obtoženci dejali, da je moralo tako priti, drugače bi jih pa skopuh popolnoma uničil. Porotniki so izrekli, do so nedolžni. Ko so zatoženci slišali razsodbo, popadali so na kolena in prišli na glas moliti. — Nov brezzični brzogaj. »Berliner Tageblatt« poroča iz Rima: Mlad Livornese Campana je iznašel nov sistem brezzičnega brzogaja, pri katerem prihajajo valovi skozi zemljo. Baje je že ustanovil družbo, ki bo vporabljala to iznajdbo. Demonstracije za kongregaciske šole. Mnogo gospa je v Marzelju demonstriralo pred mestno hišo. Gospe so zahtevale otvorjenje kongregacijskih šol, ker občinske šole ne zadostujejo. Župan je odposlankam obljubil, da njih želje naznani predsedniku republike. — Potovanje avstrijskega cesarja. Iz Draždanov se poroča, da obišče avstrijski cesar kralja v prvem tednu novembra. — Republika v Krišpinčku. Iz Barcelone se poroča, da je prišlo pri pričetku zidanja ljudske šole do republikanskih izgrediv. Policija je z orožjem v roki skušala napraviti mir, na kar so ji razgrajati odgovarjali s kamenjem. Več oseb je ranjenih. — Potopljene ladije. »Novoje Vremja« naznanja, da se je potopila poštna ladija »Suvarov«. Popotniki so se vsi rešili, le kapitanov pomočnik je vtonil. Vse blago je pokvarjeno. Iz Bresta se poroča, da se je v pristanišču Andjerne potopila neka francoska trijadernica. Šest oseb je vtonilo. V križarico »Massena« pa je udarila strela in pokončila vse priprave brezzičnega brzogaja. Iz Berolina se poroča, da se je potopil norveški parnik »Staad«, ki je šel iz Odease na Norveško. Na njem je bilo 21 mož posadke, ki so se vsi ponesrečili. — Grofica pred porotniki. Predvčerajšnjim se je pričela pred porotnim sodiščem v Berolinu sodna razprava proti grofu in grofici Kvilički iz Vrobleva, proti babici Ossovski in dvema služkinjama radi podvredja otrok, oziroma radi krive prisrge. Razprava bo trajala 14 dni, ker bo zaslišanih do 500 prič. — Kolera. Iz Petrograda se poroča, da sta v Veršne Udinsk umrli dve osebi valed kolere. Ta se je zanesla z jednim poštnih vlakov iz vzhoda. —

Krupov spomenik. Nemški cesar namerava napraviti pred svojim gradom v Kili bronast spomenik Krupu. Delo je cesar izročil kiparju Haverkamp. — **Demonstracije na češkem vseučilišču.** Na pravni fakulteti so demonstrirali dijak proti dvornemu svetniku dr. Hanel, ker se je izrazil, da sistiranje predavanj na filozofski fakulteti češkega vseučilišča ni postavno. Demonstriranje se je le omejilo na slušalnice in vseučiliško dvorišče. — **Umor.** Iz Londona se poroča: Predsednik društva armenov vbežnikov v Londonu Sigat el Sigoum, je bil v ponedeljek zvečer v predmestju Nunhead umorjen. Zločinca še niso na sledu. — **Čin blaznega.** V soboto je v gališki vasi Mikolojce nenadoma zblaznel kmet Hoin Panczyzyna, zagrabil v sobi ležečo sekuro ter najprej ubil svojo enoletno hčerko, potem pa osemletnega sina. Zločinca so že zaprli. — **Iz Pariza se poroča,** da je tamkaj v norišnici umrl pesnik in skladatelj Maurice Bollenat. — **Stavka stavcev.** V Velikem Varadinu štrajkajo stavci vseh listov, ki vsled tega ne morejo izhajati. — **Nesreča z avtomobilom.** V nedeljo se je zgodila pri dirki avtomobilistov v Mainzu velika nesreča. Voznik nekega avtomobila zavozil je namreč med gledalce. Eden gledalcev je bil na mestu mrtve; tri osebe pa težko ranjene. Panika je bila zelo velika. Voznik je ostal nepoškodovan. — **Oster strel.** Pri vajah železniškega in brzojavnega polka v Kornsburgu z novimi puškami bil je izstreljen tudi en oster strel. Ta je zadel v bližini stoječega pijonirja v prsu, da se je takoj mrtve zgrudil na tla. Tudi neki drug pijonir je bil težko ranjen. Stotniku Basiju je pa le zaslužna svetinja rešila življenje. Takoj se je pridela stroga preiskava, kako je prišel dotični patron v puško. — **Grof samomorilec.** V Milanu je skočil 65 letni grof Henrik Eccheli del Dossio iz Tridenta skozi okno svojega stanovanja v petem nadstropju ter na mestu mrtve obležal. Vzrok: Neozdravljiva bolezen. — **Umor.** V Krassci pri Reki so našli gozdarja Ivana Macanik umorjenega. Bržkone so ga umorili ciganje. — **Srbski kralj** dobi za svoje sinove — nemške vzgojevalce.

Telefonska in brzojavna poročila.

Ptuj, 28. oktobra. Pri včerajšnji zopetni volitvi za črnogorski občinski zastop so Stajercijanci v vseh razredih propadli. Med zavednimi volivci je veliko veselje.

Beljak, 27. oktobra.*) Z navdušenim srcem pozdravljajo Slovenci v Beljaku in beljaški okolici resolucijo odvetniškega shoda in se veselijo trenutka, ko pridejo na pomoč narodni boritelji, dokler je še čas. Živeli zavedni odvetniki, na svidenje na Koroškem! Več Brejcev v narodnem znamenju.

Pulj, 28. oktobra. Prihodnja seja deželnega zbora bo jutri. Dežel. glavar je svoj odstop naznanil naravnost osrednji vladi. Položil bo tudi svoj deželnozborski mandat in se umaknil v privatno življenje. Kot se govori, bo njegov naslednik poslanec Rizzi.

Pulj, 28. oktobra. Lahi so radi odpovedi Campitellijeve v silni zadregi, ker ako bi se seje deželnega zbora ne nadaljevale, predsedoval bo sejam namestnik deželnega glavarja dr. Stanger, ki pripada slovanski manjšini.

Trst, 28. oktobra. Zopet se razširjajo vesti, da odstopi Goess. Njegov namestnik bo baje sedanjí cesarjev namestnik v Dalmaciji, Hanel.

Brežice, 28. oktobra. Gosp. Milan Marjanović, urednik „Orvine Hrvatske“, se bo 29. t. m. poročil v Brežicah z gđo. Anto Mrazovac, učiteljico iz Zagreba.

Budimpešta, 28. okt. Šeja drž. zbora, v katerem se predstavi zbornici

novi ministrski predsednik, bo še-le v ponedeljek. Do petka ali sobote bo možno grofu Tiszi predstaviti cesarju novo ministristvo. Ugronova stranka izjavlja, da se bo borila proti novemu ministristvu z vsemi sredstvi. Ljudska stranka ima danes zvečer konferenco na kateri sklene, kako nastopi proti Tiszovi vladi. Glasila opozicije pišejo, da se je treba pripraviti na resen boj in da se bo vse storilo, da Tiszova doba ne bo trajala dolgo.

Lvov, 28. okt. Rusinski metropolit grof Szeptycki namerava odložiti mesto dež. podmaršala. O sklepu, da rusinski poslanci zapuste dež. zbor, ako Poljaki odklonijo ustanovitev rusinske gimnazije v Stanislavu, se poroča, da je klub rusinskih poslancev storil sklep z dvema glasovoma večine.

Petrograd, 28. okt. Sestanek ruskega carja z nemškim cesarjem se vrši v Wiesbadenu 4. novembra.

Lucern, 28. oktobra. Tu je grofica Stefaniya Lonyay nevarno obolela na vnetju trebušne mreže.

Bilbao, 28. okt. Stavka se zopet nadaljuje. Stavkujoči so z dinamitom pognali v zrak železnični strojni oddelek in naprave za električno razsvetljavo in telefon.

Berolin, 28. oktob. Tukajšnji listi poročajo iz Rima, da Avstrija svojega poslanika pri Vatikanu skoro odpokliče. Vsled zadeve z veto in zadnjega imenovanja Merry del Vala je postalo stališče poslanikovo skoro nevzdržljivo. To vest je sprejeti z veliko reservo.

Pariz, 28. okt. Ruski minister zunanjih zadev Lambdoff je danes jutraj prišel sem. Na kolodvoru ga je sprejel Delcasse. Velika množica je pozdravljala ruskega ministra in mu prirejala iskrene ovacije. Ministra bode v prvi vrsti imela v razgovoru makedonske zadeve in japonsko-ruski prepir.

- Umrli so:**
- 20. oktobra. Marija Turk, delavčeva hči, 12 let, Karolinska zemlja 12, srčna hiba
 - 22. oktobra. Rozalija Poljanšek, mlinarjeva hči, 13 mes., Streliske ulice 15, jetika.
 - 23. oktobra. Kristina Kadunc, delavčeva hči, 3 mes., Dolenjska cesta 5, črevesni katar.
 - 25. oktobra. Franja Tome, tovarniškega paznika hči; 7 mes., Kolesijske ulice 10, Bronchitis capill.
 - 28. oktobra. Alojzija Petra, krojačeva žena, 70 let, Cesta v mestni log 15, otrpnj-nje pljuč. — Ana Gorjanc, tovarniša delavka, 22 let, Cesta v mestni log 15, vnetje ledvic. — Lmalija Janesch, sodniškega oficijala žena, 63 let, Cesta na južno železnico 7, rak v želodcu.
- V hiralnici:**
- 21. oktobra. Lovro Hudolin, kotlar, 73 let, Marasmus.
 - 22. oktobra. Neža Živic, šivilja, 63 let, jetika.
 - 25. oktobra. Mibael Pakj, mestni ubogi, 70 let, ostarelost. Paralysis cordis. — Tomaž Zelko, dninar, 70 let, vsled raka.
- V bolnišnici:**
- 18. oktobra. Matevž Zdešar, hlapec, 34 let, fractura complicata cranii et bascos.
 - 19. oktobra. Ivan Jernič, kajžar, 63 let, Cat. vesicae urinae. Ursemia. — Jurij Vidic, gost, 62 let, ostar.
 - 20. oktobra. Anton Grebenc, klobučar, 59 let, kron. vnetje ledvic.
 - 21. oktobra. Marija Hirselj, dninarica, 41 let, kronični črevesni katar.
 - 23. oktobra. Ida Krauland, šolskega vodje hči 2 leti, jetika. — Marija Modlin kar, vrtna rjeva žena 36 let, Haernia fem. dextra in care, Gangraene intest

Žitne cene
dné 27. oktobra 1903.
(Termin.)

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za oktober	K 7.68 do 7.69
„ „ april	7.75 „ 7.76
Rž za oktober	6.27 „ 6.28
„ „ april	6.56 „ 6.57
Oves za oktober	5.39 „ 5.40
„ „ april	5.44 „ 5.45
Koruza za maj 1904	5.35 „ 5.36

Dunajski trg

Pšenica hanaška	K 7.80 do 8.35
Rž južne železnice	7.90 „ 8.30
Rž	6.60 „ 6.75
Ječmen	6.50 „ 7.40
„ ob Tisi	6.10 „ 7.20
Koruza ogrska	6.50 „ 6.70
Cinkvant	7.90 „ 8.25
Oves srednji	5.80 „ 6.05
Pšol	6.25 „ 11.50

Zahvala. 1409 1—1

Povod m smrti mojega iskreno ljubljenega, nepozabnega soproga, pospoda

Gabrijela Postružnik - a
učitelja v pok., veleposesnika, občana, lastnika zlato jubilejske kolajne itd.,

kateri je dné 22. t. m. v svojem 79. letu po dolgi bolezní preminul, se mi je od toliko strani ustmeno in pismeno izrazilo odkrito- s čno sočutje, da me veže dolžnost, da tem potom izrekam za imenovane dokaze sočutja in za podarjene krasne vence svojo najiskrenejšo zahvalo.

Zlasti pa se zahvaljujem pred. duhovščini, posebno veleč gosp. duh. svetovalcu in dekanu Martinu Jurkoviču za izvrsten ganljivi govor ob gomili, sl. učitelstvu iz Ljutomera in okolice, sl. pevskemu društvu za prekrasne žalostinke, sl. gasilnim društvom iz Ljutomera in okolice, sl. uradnistvu, kakor vsem ostalim prijateljem in znancem, ki so prihiti od blizu in daleč nepozabnega pokojnika spremit k zadnjemu počitku.

Ljutomer, dné 26. oktobra 1903

Marija Postružnik,
roj. Osenjak.

Laki za kočije, podstavke in razkrojljivi laki

tvrdke W. Harland in sin v Londonu so izmed vseh lakov, kar se jih izdeluje na Anzleskem, priznana najboljši, ker se hitro suše ob vsakem letnem času in dajo izredno krasen lesk. Ti laki so najtrpežnejši in ne povzročajo niti marog, niti ne postanejo bleđi. Dobé se po tovarniški ceni pri tvrdki **BRATA EBERL v Ljubljani**, Františkanske ulice.

Vnanja naročila proti povzetju. 9 11-4

Nove zboljšane gramofone

z glasovno-, ročno- in varstveno omarico, zelo priljubljeno med duhovščino, po društvih in med zasebniki.

Gramofon „““ avtomate
za gostilne zelo pridobitne prodajam tudi na obroke.

Imam veliko zalogo, najnovejše plošče, katere zamenjujem za stare.

Vnanja naročila se rešujejo z obratno pošto.

Rudolf Weber, urar
v Ljubljani, stari trg 16.

Najnižje cene	Zalagatelj c. kr. državnih uradnikov 1293 10—9	Največja izbora
Kožuhovina mufov, koljerjev, ovratnikov, čepic Najnovejše in najboljšje	Najnovejše krasni modni klobuki za dame in deklice žalni klobuki klobuki se sprejemajo tudi v moder niziranje.	Žamet za bluze merer K 1'50 in višje Pliš , svileni žmet, svilenoblažo v vseh barvah
Rokovice za gospode, dame in otroke glace, iz srnine trlico in sukna	Karol Recknagel Ljubljana.	Nagrobni venci in trakovi za vence. Najnovejši Naravni venci krasni in po ceni.
Trgovina za lišp, modno blago in nagrobne vence. Mestni trg 24.		Trgovina s klobuki za dame. Mestni trg 3.

Naročajte izborno ljubljansko delniško pivo
iz pivovarne v Žalcu in Laškem trgu.

Naročila sprejema centralna pisarna v Ljubljani, Sodne ulice 4.

706 104—46

Angeljnovi milo Marzeljsko (belo) milo

z znamko

449 104-63

sta najbolj koristni
štedilni mili
za hišno rabo.

Dobivate jih po specerijskih štacunah!

Pavel Seemann

izdelovatelj mila

in čebelno-voščenih sveč

v Ljubljani.

1357 62
ANTON PRESKER

krojač v Ljubljani,
Sv. Petra cesta št. 16

se priporoča preč. duhovščini
v izdelovanje vsakovrstne

duhovniške obleke

iz trpežnega in solidnega blaga
po nizkih cenah.

Opozarja na veliko svojo
zalogo

izgotovljene obleke

posebno na haveloke v naj-
večji izbiri po najnižjih cenah.

Dobavitelj uniform avstrijskega društva železniških uradnikov

1393 **Medicinalni
konjak** 50-2

garantirano pristni
vinski destilat

pod stalno kemično kontrolo.

Destilerija

Camis & Stock

Trst-Barkovlje.

1/1 steklenice K 5—

1/2 „ „ 2-60.

Dobiva se v vseh bolj-
ših trgovinah.

**Prodaj
molin žago**

R. Schnabl

v Kamniku.

1414 3-2

Mlekar,

1381 3-3

teorično in praktično izurjen v vseh delih
mlekarske in sirsarske stroke. želi s 1. no-
vembrom nastopiti boljšo službo. Do
pisi naj se blagovoljno nasloviti pod šifro
»Krepost« na upravnštvo tega lista.

Največja,
moderno opremljena ter izdatno povečana in popol-
noma prenovljena je

Zalaznikova

slaščičarnica in pekarija

na Starem trgu. 1405 3-2

Za obilen obisk se priporoča **Jak. Zalaznik.**

Popravila sprejemajo se v obeh trgovinah.

Naznanilo.

Otvoritev velike na novo urejene trgovine ur, zlate
nine, srebrnine, šivalnih strojev, bicikeljnov itd.

Franc Čuden

urar in trgovec zlatenine in srebrnine v Ljubljani
Prešernove ulice nasproti frančiškanskega samostana, filijalka v prejšnji
trgovini na Glavnem trgu.

Vsled nasveta ravnateljstva delniške družbe združenih tovarn ur „Union“
v Brelu in Genovi v Švici, prisiljen sem bil kot član iste družbe preskrbeti
si večji lokal, da zamorem njihove izdelke slavnemu občinstvu v obilnem
razporostreji, ker umevno je tem večja izbira tem lažja in cenejša postrežba.
Zatorej prizadjal sem si mnogo, da sem mojo novo trgovino, okrasil s
toliko bogato zalogo kakoršne še ni bilo videti v tej stroki do danes.

Posebno opozarjam slehernega na okusno izberko še nad 150 komadov
obešenih stenskih pendel ur v najmodernejših, lepo rezanih omaričah z raz-
ličnim bitjem k vsaki hišni opravi prikladne.

Prilicno omenim tudi, da se mi je posrečilo nakupiti jako ugodno večje
partije brilantov, diamantov in drugih dragocenih kamnov, vdelenih v vsa-
kovrstnih oblikah, jako veliko zlatenine, srebrnine, ur in drugo tako, da se
lahko z vsakim glede zaloge meriti zamorem.

Za obilen poset in obisk se priporoča gornji.

1292 7

Ceniki brezplačni in poštne prosti.

Optični zavod
pri 1352 3
Fr. P. Zajec
urar v Ljubljani, Stari trg 28

Priporoča slav. duhovščini da ima
popolnoma urejeno

trgovino z optičnimi predmeti
kakor očal, ščipalcev, daljnogledov,
barometrov, toplomerjev in sploh vseh
optičnih predmetov. — Popravila očal,
novih stekel itd. se popravljajo v moji
lastni delavnici. — Po pošti naročila
in popravila pošiljam s prvo pošto.

Ceniki s podobami franco.

**Kje naj se
kupijo očala?**

Priznano
dobro blago
in nizke
cene.

Svoji k
svojim!

Proda se
pritlična hiša
v Mengšu Ina dva sobi, kuhinjo, čumato,
prostorno klet; na podstrešju dve sobi, ku-
hinjo in mestavž. Hiša stoji popolnoma na
prostem kraju, blizu farne cerkve ter ima
okolo 700 m² vrta. Pripravna je tudi za
kakega upokojnika.

Kupni pogoji so ugodni. Več se poizve
pri Valentinu Gregorcu v Mengšu pri Ljub-
ljani 1376 4-3

Kupi se dobro in po nizki ceni.

1398 **M. Žargi** 3-1-10
Ljubljana, Sv. Petra cesta 2.

Najboljša izbira. Najboljša izbira.

Velika izbira raznovrstnih po-
trebščin za krojače in šivilje.
Zaloga vsakovrstnega perila za ženske
in moške, predpasnikov, bluz, srajc,
ovratnikov in kravat; dalje raznih zim-
skih potrebščin, kakor srajc, hlače, no-
gavice, rokavice itd. po najnižji ceni.

Kupi se dobro in po nizki ceni.

Stanje vlog 31. dec. 1902:
čez 9 milijonov kron.

**Najboljša in najsigurnejša
prilika za štedenje!**

Denarni promet v letu 1902:
čez 32 milijonov kron.

Preje: Gradišče št. 1,

LJUDSKA POSOJILNICA

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstropje

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od
8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih
obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka, tako, da sprejme
vložnik od vsacih vloženih 100 K čistih
4 K 50 h na leto.

Stanje vlog 31. decembra 1902: 9,501.351 K 52 h. Denarni promet v 1. 1902: 32,596.882 K 65 h.
HRANILNE KNJIŽICE se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo. — Za nalaganje po pošti so poštno-
hranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. januarja 1903.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Josip Šiška, knezoškofjski kancelar,
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano. — Josip Jaro, veleposestnik v Medvodah. — Dr. Andrej
Karlín, stolni kanonik v Ljubljani. — Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. — Matija Kolar, župnik pri D. M. v Polju. —
Ivan Kregar, svet. trg. in obrt. zbornice v Ljubljani. — Frančišek Lesković, zasebnik in blagajnik „Ljud. pos.“ — Karol Pollak,
tovarnar in posest. v Ljubljani. — Gregor Slibar, župnik na Rudniku. — Dr. Aleš Ušeničnik, profesor bogoslovja v Ljubljani.